

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Kwaliteitsonderzoek mbo Examinering en diplomering

Scholengemeenschap Bonaire

Vestiging Kaya Korona

Plaats : Bonaire, Kralendijk
BRIN-nummer : 30GR-5
Crebo-nummers : 92180 en 95272
Datum schoolbezoek : 11 april 2016
Rapport vastgesteld te Tilburg op 13 juni 2016

Inhoud

1	Inleiding 5
2	Bevindingen 7
3	Conclusie en vervolgspraken 11

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 11 april 2016 een onderzoek uitgevoerd op Scholengemeenschap Bonaire, afdeling mbo, naar de kwaliteit van de examinering en diplomering. Het onderzoek betrof de volgende opleidingen:

- Technicalmaintenance assistent niveau 2, crebocode 92180 kC (betroft een aangepast kwalificatiedossier voor Caribisch Nederland).
- Technical Maintenance Assistant (betroft een aangepast kwalificatiedossier voor Caribisch Nederland) met uitstroombifferentiatie duiken, niveau 3, crebocode 95272

De conclusies van dit onderzoek kunnen worden beschouwd als een integrale beoordeling op basis waarvan de scholen en hun besturen kunnen werken aan het consolideren en borgen van bestaande kwaliteit, alsmede gerichte maatregelen kunnen treffen om geconstateerde tekortkomingen op te heffen. De inspectie beoordeelt over een periode van vijf jaar (2012-2016) jaarlijks op alle scholen aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en volgt nauwgezet de verbeteractiviteiten. In 2016 zal de school aan alle aspecten van basiskwaliteit moeten voldoen.

Toezichthistorie

Het onderzoek naar TMA niveau twee betrof een heronderzoek. In 2015 stelde de inspectie vast dat de SGB de studenten niet competentiegericht examineerde zoals voorgeschreven en dat er studenten onterecht gediplomeerd waren, omdat er geen praktijkexamen had plaatsgevonden. De instelling heeft vervolgens gedurende het schooljaar een competentiegericht exameninstrumentarium ontwikkeld en aan de inspectie toegestuurd. Dit instrumentarium is voldoende geschikt bevonden om de instelling toe te staan hiermee te examineren in 2015. Van de beoordeling van exameninstrumentarium, afname en beoordeling en diplomering van het examen in 2015 wordt in dit rapport verslag gedaan.

Het onderzoek naar TMA duiken, niveau 3 wordt voor het eerst beoordeeld. Aanleiding voor dit onderzoek was het volgende. Naar aanleiding van signalen stelde de inspectie de SGB vragen over de examinering van kerntaak 9, waarbij het duiken geëxamineerd wordt. Uit de informatie van de waarnemend algemeen directeur bleek dat deze kerntaak niet was geëxamineerd. Toch waren er diploma's afgegeven voor deze opleiding. Deze diploma's bleken dus onterecht te zijn afgegeven.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- een controle op de examens van de betreffende opleidingen door vakinhoudelijke experts uit het werkveld en door de inspectie
- gesprekken met de constructeurs, vaststellers en beoordelaars van de examens;
- gesprekken met de examencommissie en vertegenwoordigers van Teamexamencommissies;
- gesprek met de sub-examencommissie van Forma;
- een eindgesprek met de unitdirecteur.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op de WEB BES, het document basiskwaliteit MBO/SKJ en het Toezichtkader BVE 2012 (zie <http://www.onderwijsinspectie.nl>)

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de kwaliteit van de examinering. Hoofdstuk 3 geeft de conclusie en afspraken met de school weer.

2 Bevindingen

In dit hoofdstuk beschrijft de inspectie tot welke bevindingen en conclusies het onderzoek heeft geleid. Per kwaliteitsaspect wordt een oordeel gegeven. Deze oordelen worden vooralsnog niet weergegeven in de vorm van een score maar in een beschrijving van de aangetroffen kwaliteit per onderzochte opleiding.

2.1 Technical Maintenance Assistant (dossier Caribisch Nederland) niveau 2

Algemeen

De SGB heeft besloten om geen nieuwe studenten in te schrijven voor de opleiding Technical Maintenance Assistant (dossier Caribisch Nederland). Het management is van mening dat de kandidaten onvoldoende competent opgeleid worden voor de acht verschillende vakgebieden. Men wijdt dit aan de grote verscheidenheid van vaardigheden en technieken, die de studenten moeten beheersen in dit kwalificatiedossier.

Volgens de kwalificatiedossiers van de opleidingen dienen de generieke onderdelen Nederlandse taal en rekenen van de onderzochte opleidingen geëxamineerd te worden op het referentieniveau 2F. Gezien de specifieke context kan het in Caribisch Nederland voorkomen dat het behalen van de referentieniveaus voor bepaalde studenten nog onhaalbaar is. OCW acht het daarom vooralsnog aan de school om de student te examineren op een voor hem of haar passend niveau, ook als dat niveau onder het referentieniveau ligt dat is opgenomen in het betreffende kwalificatiedossier. Verder is de hoogte van de examenresultaten van de generieke onderdelen in Caribisch Nederland vooralsnog niet bepalend voor het behalen van het diploma. Dit geldt tot een in de nieuwe onderwijsagenda voor Caribisch Nederland op te nemen moment. In de onderwijsagenda zal daarbij ook, waar nodig per eiland verschillend, worden opgenomen hoe in de toekomst wordt omgegaan met de generieke eisen voor de talen en rekenen.

Exameninstrumentarium

Het exameninstrumentarium voldoet niet aan de basiskwaliteit, omdat de dekking, de cesuur, de beoordelingswijze, de transparantie en de authentieke afname niet voldoen. De opzet van het examen is goed, maar er zijn nog wel tekortkomingen.

De proeves dekken nog niet alle kerntaken van het kwalificatiedossier. Essentiële prestatie-indicatoren van de werkprocessen 7.1 en 7.5 en ook 8.5 worden niet geëxamineerd. Zo hoeft de kandidaat bij het onderhoud van verbrandingsmotoren zijn werkzaamheden niet administratief te verwerken, met vermelding van geconstateerde afwijkingen en gebruikte onderdelen. Ook ontbreken er specifieke handelingen die verricht moeten worden bij het beschermen van de verbrandingsmotor tegen de invloed van zout water. Verder ontbreken er beoordelingscriteria bij de proeve over het werken met kunststoffen.

Het generieke deel van het exameninstrumentarium voldoet niet aan de eisen. De SGB gebruikt examens van Deviant, die door de inspectie zijn goedgekeurd en voldoende bevonden. (Dit onder voorbehoud van controle op toe te sturen examens). De instelling heeft ervoor gekozen om zowel het vak rekenen als Nederlands te examineren op het referentieniveau 1F. Dit is vooralsnog toegestaan, wanneer de instelling kan aantonen dat voor alle kandidaten het vereiste niveau 2F-niveau onhaalbaar is.

De cesuur voldoet niet omdat bovengenoemde prestatie-indicatoren ontbreken in de beoordelingscriteria. De puntenverdeling is zodanig dat de kandidaat zou kunnen slagen terwijl hij niet alle essentiële prestatie-indicatoren beheerst. Bovendien bevat de cesuur een fout. De instelling heeft ervoor gekozen het werkproces 4.3 niet te examineren. De opleiding heeft de te behalen punten voor dit werkproces wel meegenomen in de totale puntentoekenning. Hierdoor kan de kandidaat niet het maximale aantal punten behalen.

Ook de beoordelingswijze voldoet niet. De beoordelingscriteria zijn namelijk niet altijd voldoende discriminerend geformuleerd. Dit geldt bijvoorbeeld voor werkproces 8.2, waarbij onduidelijk is welke eisen er minimaal gesteld moeten worden aan de lasproducten. De meeste beoordelingsformulieren zijn overigens wel duidelijk en ook gebaseerd op het kwalificatiedossier.

Verder voldoet de transparantie nog niet geheel, omdat de informatie voor zowel de studenten als de beoordelaars en begeleiders niet volledig is. In de examendocumenten staat bijvoorbeeld niet vermeld hoe lang de studenten over de afzonderlijke opdrachten mogen doen. Ook ontbreekt informatie over wat de gevolgen zijn wanneer een beoordelaar ingrijpt tijdens het examen vanwege veiligheidsrisico's. De voorwaarden voor deelname aan het examen zijn evenmin beschreven in de examendocumenten.

De beroepsauthenticiteit is bij de examens onvoldoende gegarandeerd, omdat er bij de beoordeling van de examens nauwelijks beoordelaars uit het beroepenveld aanwezig waren. Ook wordt niet gegarandeerd dat de opdrachten de realiteit van de beroepspraktijk benaderen.

Afname en beoordeling

De afname en beoordeling voldoet niet, omdat het de examencommissie niet is gelukt om, zoals beoogd, beoordelaars uit het beroepenveld in te zetten. Het lukte de commissie ook niet om voor alle examens bekwame beoordelaars in te zetten vanuit de instelling zelf. Zo zijn er in verscheidene gevallen onbevoegde docenten ingezet. Ook moesten assessoren proeves beoordelen, waarover zij onvoldoende expertise hadden, omdat het ging om exameneisen buiten hun vakgebied.

2.2 Technical Maintenance Assistant (dossier Caribisch Nederland) met uitstroomdifferentiatie duiken, niveau 3

Algemeen

Tijdens het onderzoek op de instelling bleek dat de SGB heeft besloten om Technical Maintenance Assistant, uitstroomdifferentiatie Duiken, niet meer aan te bieden. Er zullen ook geen examens meer plaatsvinden omdat er geen studenten meer in opleiding zijn. Om die reden heeft de instelling het instrumentarium en de afname van de examinering niet aangepast.

Exameninstrumentarium

Het exameninstrumentarium voldoet niet omdat voor substantiële onderdelen van het kwalificatiedossier geen proeves beschikbaar zijn. Hierin zijn de kandidaten ook niet geëxamineerd. Dit betreft ten eerste de gehele kerntaak 9, de theorie- en praktijkexamens van het duiken. Ook ontbreekt de examinering van gehele werkprocessen en worden andere werkprocessen onvolledig of niet op de juiste wijze getoetst. In totaal worden slechts 5 van de 38 werkprocessen afdoende getoetst en daardoor worden geen van de zeven kerntaken voldoende gedekt door de examinering. De werkprocessen zijn niet volledig en op basis van de juiste complexiteit geëxamineerd, omdat de opleiding exameninstrumenten van niveau 2 heeft gebruikt. Vooral de leidinggevende componenten ontbreken daardoor. Dit speelt een rol bij kerntaak 2,4 en 6. De wettelijke beroepsvereisten worden evenmin geëxamineerd.

Het generieke deel van het exameninstrumentarium voldoet niet aan de eisen. De SGB gebruikt examens van Deviant, die door de inspectie zijn goedgekeurd en voldoende bevonden. (Dit onder voorbehoud van controle op toe te sturen examens), De instelling heeft ervoor gekozen om zowel het vak rekenen als Nederlands te examineren op het referentieniveau 1F. Dit is vooralsnog toegestaan, wanneer de instelling kan aantonen dat voor alle kandidaten het vereiste niveau 2F-niveau onhaalbaar is.

Vanwege genoemde omissies in de dekking kan van een correcte cesuur geen sprake zijn. De cesuur moet immers garanderen dat een kandidaat alleen kan slagen als hij voldoet aan de vereisten van het vigerende kwalificatiedossier en voldoet aan de wettelijke beroepsvereisten.

Ook de beoordelingswijze voldoet niet omdat de beoordelingscriteria te globaal zijn geformuleerd waardoor interpretatieverschillen mogelijk zijn. De instructie voor de beoordelaar is te summier voor een eenduidige beoordeling omdat beoordelingsinstructies en richtlijnen ontbreken.

De transparantie is eveneens onvoldoende. De betrokkenen krijgen geen helder beeld van de uitvoering en beoordeling van het examen. Toetsen hebben een verkeerde naam en de relevante informatie staat verspreid en onoverzichtelijk vermeld in de verschillende documenten. Er is geen aparte algemene instructie voor kandidaten, beoordelaars en opdrachtbegeleiders.

Van authentieke afname is geen sprake omdat er te veel activiteiten ontbreken die essentieel zijn voor de uitoefening van het beroep. Ook de betrokkenheid van het bedrijfsleven bij de inhoud en beoordeling van het examen is onduidelijk.

Afname en beoordeling

De afname en beoordeling voldoet niet, omdat van afname in essentiële onderdelen van het examen geen sprake was. In tweede instantie zijn de onterecht geslaagde kandidaten in de gelegenheid gesteld om alsnog examen te doen in kerntaak 9. Deze examinering is uitbesteed aan een duikschool. Hiervan is geen verslaglegging aangetroffen.

Diplomerings van de beide opleidingen

De diplomering van de uitstroomdifferentiatie "duiken" is achteraf ondeugdelijk gebleken, omdat de studenten geen examen gedaan hadden in kerntaak 9, het duiken. De examencommissie heeft deze onverantwoorde beslissing niet kunnen voorkomen en heeft daarmee aangetoond haar verantwoordelijkheid niet te kunnen dragen.

Ook de diplomering van TMA niveau 2 kent tekortkomingen. Van de examencommissie mag verwacht worden dat zij zich vergewist van de juistheid van alle oordelen. De examendossiers, die het uitgangspunt vormen van deze controle, zijn echter niet compleet en evenmin gestructureerd. De verantwoording over de beroepspraktijkvorming in de dossiers is onvolledig. Hierdoor is adequate besluitvorming over de diplomering niet mogelijk. Omdat de administratieve zorgvuldigheid een structureel probleem is, heeft de unit een examenbureau opgezet. Het is de unit nog niet gelukt om de examendossiers op orde te hebben. Dit vormt een wezenlijk risico voor de diplomering.

De vaststellers van de examens en de assessoren zijn getraind door Cinop. Constructeurs en leden van de examencommissie hebben geen trainingen gevolgd. Zowel onder beoordelaars als in de examencommissie is momenteel niet voldoende deskundigheid aanwezig inzake de examinering.

De examencommissie maakt geen jaarverslag waarin zij zich verantwoord over de wijze waarop zij haar verantwoordelijkheid neemt, over wat goed ging in het afgelopen jaar en over de wijze waarop men, indien nodig, verbeteringen doorvoert.

In februari 2016 heeft het bestuur van de SGB een plan voor een betere waarborg van de kwaliteit van de examinering en diplomering aan de inspectie toegestuurd. Dit plan gaf de inspectie voldoende vertrouwen om het bestuur te adviseren de examinering weer te hervatten. Het is echter aan het bestuur en de directie om succesvolle implementatie van dit plan te realiseren. Vooral nog ziet de inspectie risico's voor die implementatie, omdat te veel betrokkenen van de unit mbo onvoldoende zicht hebben op de wettelijke vereisten rond examinering, de verantwoordelijkheden van de examencommissie, de werkprocessen rond de examinering en op de implicaties van het plan voor verbetering van de examinering. Deze risico's vormen nog steeds een risico voor de kwaliteit van de examinering en diplomering van het mbo op de SGB.

3 Conclusie en vervolgafspraken

Kwaliteit van de examinering

De kwaliteit van de examinering en diplomering schiet tekort.

Afspraken

- Met de instelling is afgesproken dat de SGB de opleiding Technical Maintenance Assistant (dossier Caribisch Nederland) met uitstroombdifferentiatie duiken, niveau 3 crebocode 95272 niet meer zal aanbieden. Op basis van het huidige exameninstrumentarium kan niet op een deugdelijke en verantwoorde wijze worden geëxamineerd of gediplomeerd.
- Hoewel ook de opleiding TMA, niveau 2 afgebouwd zal worden, zal de instelling de tekortkomingen nog herstellen vóór afname in 2016.
- Het volgend onderzoek naar de kwaliteit van de examinering zal plaatsvinden in het voorjaar van 2017.
- Het onderzoek naar de kwaliteitsverbetering van het mbo-onderwijs (exclusief de examinering en diplomering) vindt plaats in september/oktober 2016.